

Hva betød *The Beatles* for diagnostikk av hjernesykdom?

Michael 2024; 21: Supplement 33: 210–212.
doi:10.5617/michael.11727

En av de mest myteomspunne platekontraktene i populærmusikkens historie ble signert mellom selskapet *Electrical and Musical Industries* (EMI) og det da ukjente Liverpool-bandet *The Beatles* i 1962 (figur 1). Kontrakten skulle vise seg å bli en gullgruve for EMI. Om lag tre år senere var det solgt over 100 millioner Beatles-plater på verdensbasis, og inntektene strømmet inn.

EMI begynte som et plateselskap i 1931, men utviklet også produkter innen kringkasting, datateknologi, radarsystemer og annet forsvarsmateriell. I 1949 ansatte EMI ingeniøren Godfrey Hounsfield (1919–2004)

Figur 1. *The Beatles* på reklameplakat fra plateselskapet EMI. Kilde: Wikimedia Commons.

Figur 2. Godfrey Hounsfield (1919–2004).

Kilde: Wikimedia Commons.

(figur 2). Han kunne ikke vise til noen strålende akademiske prestasjoner, men elsket å eksperimentere og fikle med tekniske ting, og hadde fått grunnleggende erfaring med elektronikk og radarteknologi i Royal Air Force under den andre verdenskrig (1). Gjennom 1950- og utover i 1960-årene arbeidet Hounsfield med utvikling av radar-, forsvars- og dataprodukter i EMI.

I 1967 ga *The Beatles* ut den legendariske LP-platen *Sergeant Pepper's Lonely Hearts Club Band*. Samme år begynte Hounsfields prosjekter å gå trått, og hans ledere i EMI spurte om han ikke hadde noen andre ideer å satse på. Hounsfield fortalte da at han hadde syslet med tanken på en maskin som kunne registrere røntgenstråler sendt gjennom menneskekroppen fra mange ulike vinkler med en roterende detektor, og ved hjelp av en matematisk algoritme sette dem sammen til et todimensjonalt bilde.

Ledelsen i EMI ga Hounsfield klarsignal til å videreutvikle ideen, som skulle få navnet computertomografi, forkortet CT. I 1971 ble det første diagnostiske CT-bildet tatt av en pasient med hjernesvulst ved Atkinson Morley's Hospital i London, og i årene som fulgte, revolusjonerte CT-teknologien medisinsk diagnostikk, ikke minst for nevrologiske sykdommer (2). Uten doktorgrad eller akademisk karriere fikk Godfrey Hounsfield nobelprisen i medisin eller fysiologi i 1979 for sin banebrytende oppfinnelse.

Hvilken betydning hadde den økonomiske situasjonen i EMI da de valgte å gi Hounsfield tid og ressurser til å utvikle sin geniale idé i 1967? Selskapet hadde ingen eksisterende portefølje innen medisinsk-teknisk utstyr.

Det er hevdet at de heller ikke rådførte seg med leger eller spesialister innen billeddiagnostikk før de lot CT-prosjektet kjøre i gang (3). Hadde million-salget av Beatles-plater skapt så gode tider i EMI, at Hounsfield kunne nyte godt av en unik grad av kreativ frihet og økonomisk raushet?

En gjennomgang av økonomien i Hounsfields prosjekt viser at EMI søkte pengestøtte fra britiske *Department of Health and Social Security* og fikk samlet sett et tilskudd på over 600 000 pund, mens selskapets egne investeringer til sammenligning lå på omkring 100 000 pund (3). Forfatterne argumenterer videre for at inntektene fra platesalg neppe var direkte disponible for en helt annen gren av EMI.

Muligens er det en myte at *The Beatles* indirekte bidro til utviklingen av CT-maskinen. Kanskje er det likevel urimelig å helt avvise at tilknytningen til *The Beatles* kan ha skapt en særlig psykologisk grobunn for eventyrlyst i 1960-årenes EMI. Uansett har historien nå festet seg, og vil leve videre slik fengende myter gjør.

Litteratur

1. Bhattacharyya KB, Godfrey Newbold Hounsfield (1919–2004): The man who revolutionized neuroimaging. *Annals of Indian Academy of Neurology* 2016; 19: 448–450. doi: <https://doi.org/10.4103/0972-2327.194414>
2. Schwamm LH, Starkman S. Have CT–will travel: to boldly go where no scan has gone before. *Neurology* 2013; 80: 130–131. doi: <https://doi.org/10.1212/WNL.0b013e31827d44ca>
3. Maizlin ZV, Vos PM. Do we really need to thank the Beatles for the financing of the development of the computed tomography scanner? *Journal of Computer Assisted Tomography* 2012; 36:161–4. <https://doi.org/10.1097/RCT.0b013e318249416f>

Lasse Pihlstrøm
lasse.pihlstrom@medisin.uio.no
Neurologisk avdeling
Oslo universitetssykehus

Lasse Pihlstrøm er overlege og seniorforsker ved Neurologisk avdeling, Oslo universitetssykehus.